

Beda Czcigodny, *Natura wszechświata. Czas i jego rodzaje. Rachuba czasu*, Tłumaczenie zbiorowe z języka łacińskiego, red. Tadeusz Gacia, wstępem opatrzył dr hab. Henryk Wąsowicz, objaśnienia dała Natalia Turkiewicz, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Lublin 2015, ss. 352

Z radością przyjmuję pierwszy polski przekład dzieł *De natura rerum*, *De temporibus* i *De temporum ratione* Bedy Czigodnego, którego zespół translatorski stanowiła grupa ówczesnych studentów i doktorantów Instytutu Filologii Klasycznej pod kierunkiem ks. dr. hab. Tadeusza Gaci, a więc ks. Tadeusz Gacia, ks. mgr Jarosław Adamiak, mgr Damian Domański, ks. Jakub Korczak, Sebastian Koralewicz, dr Agnieszka Strycharczuk, mgr Natalia Turkiewicz, Artur Turowski.

Autor tych dzieł jest jednym z najbardziej cenionych uczonych średniowiecza, który „skutecznie przyczynił się, do budowy chrześcijańskiej Europy, w której z wymieszania różnych ludów i kultur, inspirowanych wiarą chrześcijańską, powstało jej jednolite oblicze” (Benedykt XVI; Beda Czcigodny, *Natura wszechświata*, s. 5). Opublikowane tłumaczenie otwiera serię przekładów łacińskich źródeł, które mają służyć humanistom, teologom, filozofom, twórcom kultury i nauki. Nad całością przekładu czuwał ks. dr hab. Tadeusz Gacia, który nadał ostateczny kształt publikacji, zwłaszcza pod względem stylu i terminologii. Wstęp jest dziełem dr. hab. Henryka Wąsowicza, znawcy chronologii i komputystyki oraz chrześcijańskiego liczenia czasu. Objaśnienia napisała mgr Natalia Turkiewicz.

Zasadnicza część pracy obejmuje przedmowę (s. 9-13), wstęp (s. 15-45), przekłady *Natury wszechświata* (s. 47-86), *Czasu i jego rodzajów* (s. 87-107), *Rachuby czasu* (s. 109-319), aneks (s. 321-338), bibliografię (s. 339-348), notki o autorach przekładu (s. 349-351), spis treści (s. 352). W przedmowie ks. Tadeusz Gacia jasno nakreślił cel i przedmiot pracy. Z kolei pan Henryk Wąsowicz w pierwszej części wstępu ukazał komputystykę i rachubę czasu Bedy Czcigodnego, źródła komputystyki bedańskiej (aleksandryjskie tablice paschalne, komput Wiktoriusza

z Akwitanii, tablice i komput paschalny Dionizego Małego i dzieło Feliksa *Anonymi liber de computo*), a w drugiej – pierwsze podręczniki komputystyczne Bedy Czcigodnego, tablicę paschalną Bedy, rolę Bedy w rozpowszechnieniu komputu dionizyjskiego, wreszcie główne dzieło Bedy *De temporum ratione* (*Rachuba czasu*), które zawiera obszerne ujęcie zasad sztuki komputystycznej i stanowi pierwszy kompletny traktat o mierzeniu i rachubie czasu (s. 38-41). W trzeciej części autor zajmuje się chronologią Bedy, wiekiem świata i rokiem narodzin Chrystusa. Kiedy pisze o okresach świata, powołuje się skromnie na *De civitate* św. Augustyna, nie podając ani księgi, ani rozdziału (s. 42, przyp. 80). Wstęp jest interesujący. Przekład czyta się przyjemnie. Fascynująca jest rycina na okładce i nader ciekawy aneks. Dobrze dobrana bibliografia zachęca do studium Bedy Czcigodnego. Notki o autorach przekładu są też ważne. Wydaje się, że najlepszym podsumowaniem tej publikacji jest to, co napisał o niej ks. prof. Janusz A. Ihnatowicz (University of Saint Thomas, Houston, TX, USA): „Beda Czcigodny [...] nie doczekał się wśród Polaków czci i zainteresowania, na które zasłużył [...]. A przecie ten ostatni Ojciec Kościoła zachodniego, prawdziwy polihistor, w swych licznych pismach zachował nam osiągnięcia starożytnej nauki w wielu dziedzinach [...]. Dlatego szczególna wdzięczność należy się Katedrze Literatury Łacińskiej Antyku Chrześcijańskiego i Czasów Nowożytnych Instytutu Filologii Klasycznej KUL, że z jej inicjatywy ukazują się tłumaczenie trzech dzieł Bedy: *De natura rerum*, *De temporibus* i *De temporum ratione* [...]. Są one owocem ogromnej erudycji świeckiej Bedy i spotkają się z zainteresowaniem naukowców wielu dziedzin jak i ogólnej rzeszy czytelniczej”. Profesor ma rację. Książka nie tylko ma znakomite podłoże naukowe, kompetentne opracowanie tematu, dobry przekład, ale i praktyczną przydatność. Przyczyni się do lepszego poznania kultury średniowiecza. Winna znaleźć się w rękach ludzi kultury i sztuki.

Książka została nagrodzona wyróżnieniem Feniks w kategorii „tłumacz” w 2016 roku.

Ks. Augustyn Eckmann, Lublin – KUL